

3. Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

4. European commission. Environment. International Issues. Green diplomacy. URL: <http://ec.europa.eu>

5. Кліматична дипломатія в ЄС: висновки та рекомендації для України. Аналітичний документ. Київ: Експертно-дорадчий центр «Правова аналітика». 2017. С.16.

Васильчук Ірина Петрівна

*доцент, д.е.н., професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування*

Слюсаренко Катерина Володимирівна

*доцент, к.е.н., завідувач кафедри міжнародної економіки
Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Кривий Ріг, Україна*

КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА FİNTECH ЯК ЧИННИКИ ФІНАНСОВОЇ КРИХКОСТІ

Ключові слова: кліматичні зміни, інноваційні фінансові технології, фінансові ризики, фінансова крихкість, фінансова система, «зелені» фінанси.

Keywords: climate change, innovative financial technologies, financial risks, financial fragility, financial system, green finance.

З моменту останньої фінансової кризи (2008-2009 рр.) посилюються дискусії навколо чинників, що спричиняють вразливість фінансової системи до шоків (криз) та зумовлюють її крихкість [1-3]. З тих пір фінансова крихкість (Financial Fragility) стала предметом пильної уваги з боку Центробанків поряд з постійним моніторингом фінансової стабільності (Financial Stability). В останньому звіті Міжнародного валютного фонду «Global Financial Stability Report, April 2019» зазначається, що основними ризиком порушення стабільності глобальної фінансової системи, як і раніше, залишається збільшення боргів та погана структура капіталу фінансових і нефінансових корпорацій. Тому вразливість продовжує наростати у суверенному, корпоративному та небанківському фінансових секторах кількох системно важливих країн, що призводить до підвищення середньострокових ризиків [4]. За прогнозами МВФ, у разі негативного розвитку подій, корпоративний борг, пов'язаний з ризиком дефолту, підвищиться до \$19 трлн, або майже до 40% сукупного боргу у восьми провідних економіках світу [5]. Як чинники імовірної вразливості глобальної фінансової системи визначені такі: суверенні борги країн Єврозони, дисбаланси у фінансовій системі Китаю, нестабільні потоки капіталу у країнах з ринками, що розвиваються (emerging markets) [4]. Проте серйозну стурбованість викликає зростання показника співвідношення глобального боргу до ВВП, яке наразі становить понад 50%, в той час як перед останньою фінансовою кризою складало лише 36% [5]. Всі ці чинники

зумовлюють потребу у скоординованих діях policy makers та Центробанків в частині поліпшення пруденційного нагляду.

Водночас, в останні роки з'явилися нові чинники посилення фінансової крихкості, такі як вразливість до кліматичних змін та бурхливого розвитку фінансово-технологічних новацій (FinTech). Технологічні інновації у сфері фінансових послуг спричиняють двоякий вплив на фінансові установи, насамперед банки: з одного боку вони несуть в собі економічні вигоди та сприяють зростанню прибутковості, а з іншого, посилене впровадження цифрових технологій у банківські послуги разом із вищою взаємопов'язаністю та складністю фінансової системи робить банки більш вразливими до кіберзагроз, які постійно розвиваються та стають все більш досконалими [4]. З цієї точки зору банки повинні адаптувати свої бізнес-моделі до швидкоплинних змін у FinTech інноваціях та посилити стійкість до кіберзагроз, а регулятори виробити відповідну нормативну базу.

Поряд з цим все активніше обговорюються питання зростання ризиків кліматичних змін та їх вплив на фінансові ризики [6-8]. В Європі обговорення фінансових аспектів зміни клімату було розпочато Європейською комісією та викладене у документі «План дій: фінансування сталого розвитку», де зазначено, що для підтримки екологічної та соціально сталої економічної системи Європі необхідно закрити щорічний інвестиційний розрив у майже 180 мільярдів євро, щоб досягти визначених кліматичних та енергетичних цілей ЄС до 2030 р. [6]. Це потребує створення сталої фінансової системи, яка здатна забезпечити переорієнтацію потоків капіталу у проекти, що будуть стимулювати розвиток низьковуглецевої економіки. Для забезпечення капіталом інфраструктурних проектів необхідно розвивати «зелені» фінанси (Green Finance) [7]. Для підтримки їх розвитку створено Мережу екологізації фінансової системи (NGFS), де центральні банки та фінансові нагляди з п'яти континентів об'єднали зусилля для координації переходу до низьковуглецевої економіки та управління ризиками зміни клімату.

Аналіз спеціалізованих досліджень та фахових академічних публікацій [4, 7, 8] виявив, що канали передачі ризику зміни клімату до фінансового сектору містять два основні аспекти. По-перше, зміна клімату може вплинути на фінансову стабільність безпосередньо через вплив потужних кліматичних катастроф та через розвиток економіки, важливу частину якої становлять фінансові ринки. По-друге, на фінансові ринки може негативно вплинути невизначеність, пов'язана з термінами та швидкістю процесу структурних перетворень у процесі переходу до низько вуглецевих економік. Відповідно, виділяють два види ризику – фізичний (Physical Risk) та перехідний (Transition Risk), які впливають на фінансові ризики. Так, фізичні ризики, наприклад, природні катастрофи, безпосередньо впливають на вартість реальних активів, які виступають забезпеченням фінансових активів, знижуючи їх оцінку та призводячи до фінансових втрат. Від такого ризику особливо потерпають страхові компанії, які несуть величезні збитки внаслідок втрат застрахованого майна. Водночас, дія перехідних ризиків не є такою явною, оскільки пов'язана із втратою вартості реальних активів внаслідок змін настроїв у суспільстві,

зміни у державній політиці по відношенню до підприємств «коричневої» економіки. Цей вид ризиків досить складно оцінити, хоча зважаючи на цей факт, їх не можна ігнорувати в силу об'єктивності їх існування. Тому потрібна згуртованість дій всіх суб'єктів фінансової системи. З цією метою NGFS розробила такі рекомендації для центральних банків та наглядових органів:

1. Інтеграція ризиків, пов'язаних з кліматом, у моніторинг фінансової стабільності та мікронагляд. Це включає оцінку фінансових ризиків, пов'язаних з кліматом, у фінансовій системі та інтегрування їх у пруденційний нагляд.

2. Інтеграція факторів сталості в управління власним портфелем. Визнаючи різні інституційні домовленості в кожній юрисдикції, NGFS закликає центральні банки бути прикладом у веденні власних операцій.

3. Створення єдиної бази даних. NGFS рекомендує державним органам обмінюватися даними, що стосуються оцінки кліматичних ризиків, та, коли це можливо, оприлюднювати їх у сховищі даних. У цьому контексті NGFS вважає за необхідне створення спільної робочої групи із зацікавленими сторонами для подолання існуючих прогалин у даних.

4. Підвищення обізнаності й інтелектуального потенціалу та заохочення технічної допомоги й обміну знаннями. NGFS закликає центральні банки, наглядові органи та фінансові установи створити внутрішній потенціал та співпрацювати задля вдосконалення свого розуміння того, як чинники, пов'язані з кліматом, перетворюються на фінансові ризики та можливості [8].

Список використаних джерел

1. Giordani, Paolo, Simon Kwan. Tracking Financial Fragility Federal Reserve Bank of San Francisco. Working Paper. 2019. URL: <https://doi.org/10.24148/wp2019-06>

2. Frederic Boissay. Financial Imbalances and Financial Fragility. Working Paper. April 2011. URL: http://ssrn.com/abstract_id=1731570.

3. Taylor, Alan. The Great Leveraging. Working Paper 18290. URL: <http://www.nber.org/papers/w18290>

4. Global Financial Stability Report, April 2019: Vulnerabilities in a Maturing Credit Cycle International Monetary Fund. URL: DOI:<http://dx.doi.org/10.5089/9781498302104.082>

5. МВФ попереджає про глобальну кризу: причини занепаду й рецепти для порятунку <https://ua.news/ua/mvf-preduprezhdaet-o-globalnom-kryzyse-prychyny-upadka-y-retsepty-dlya-spasenyua/>

6. Action Plan: Financing Sustainable Growth. European Commission, March 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0097&from=EN>

7. G20 Green Finance Synthesis Report. G20 Green Finance Study Group, September 2016. URL: http://unepinquiry.org/wp-content/uploads/2016/09/Synthesis_Report_Full_EN.pdf

8. Climate change as a source of financial risk. April 2019. Network for Greening the Financial System. URL: <https://www.banque->

Верховод Ірина Сергіївна

*к.е.н., доцент кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького, Україна*

ЕКОНОМІЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ПРОБЛЕМА РОЗПОДІЛУ ДОХОДІВ

***Ключові слова:** соціалізація, пропорції розподілу ресурсів і доходів, соціальне забезпечення, людський капітал, конкурентні переваги для бізнесу.*

***Keywords:** socialization, proportions of distribution of resources and income, social security, human capital, competitive advantages for business.*

В системі господарських цілей будь якого суспільства умовно можна виділити дві групи. Перша група – це цілі, пов’язані із наближенням до межі виробничих можливостей суспільства. Друга група – цілі, пов’язані із наближенням до справедливого розподілу, тобто забезпечення такого розподілу обмежених благ між учасниками суспільного виробництва, який відповідатиме не лише вимогам економічної ефективності, а й морально-етичним принципам, соціально обумовленим пріоритетам, загальнолюдським цінностям, сприятиме гармонізації системи економічних інтересів та запобігатиме соціальним конфліктам. В сучасних умовах, коли виробничі можливості найбільш розвинутих суспільств забезпечують гідне життя своїм громадянам, проблеми поліпшення загальносуспільного добробуту все більше формуються не в сфері нестачі виробничих можливостей, а в нездатності суспільств раціонально та соціально справедливо розподілити результати їх використання.

Коли об’єктом економічного дослідження стають проблеми не максимізації виробничих результатів, а раціоналізації їх розподілу, шляхи поширення таких результатів на численні верстви населення, залучення всіх соціальних груп до участі в розподілі додаткових вигід від економічного зростання, до науковому обігу, з нашої точки зору, необхідно застосовувати такий термін, як «соціалізація». Останній містить наукове відображення тих аспектів розвитку, що стосуються не накопичення виробничих можливостей, а перетворення їх на чинники зростання суспільного добробуту, аспектів, що характеризують здатність суспільства впроваджувати при розподілі принципи і пріоритети соціальної солідарності й справедливості. Відповідно, дослідження можливостей і обмежень застосування досвіду провідних країн щодо досягнення бажаної міри соціалізації розподілу в економічному регулюванні країн, що розвиваються і, зокрема, України, стає однією з найбільш актуальних науково-прикладних завдань.

Згідно базових положень теорії людського капіталу інформатизація й інтелектуалізація суспільної праці стають причиною становлення принципово нової системи диференціації доходів, за якої на пропорції розподілу доходів значно впливає вже не власність на матеріальні ресурси, а знання й здібності,